

NAPREJ

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

VI. medzavezniški kongres invalidskega vprašanja in vojni invalidi države SHS.

K zgoraj omenjenemu kongresu smo že v eni zadnjih številčk našega lista povedali v kratkih obrisih naše mnenje. Ne moremo pa preko, ne da bi se s stvarjo malo obširneje pečali.

»Jutro« je v eni svojih številčk porabilo celo kolono na uvodnem mestu v ta namen. »Jugoslavija« pa je, dobro misleč, posvetila tudi na uvodni strani lep članek, v katerem je pisec orisal trpljenje invalidov tekom vojne. Živo je popisal kako so rezali ude popisal je bolečine itd., nikakor pa ni jasno povedal kakšno je sedanje stanje invalidov. »Slovenski Narod« z dne 12. t. m. pa je porabil kar celi dve koloni, v katerih je našteval, kdo se je udeležil medzavezniškega kongresa, kaj se je na istem sklepalo in sklenilo. Seveda pa ni pozabil prav natančno opisati svečanosti (rout-a), ki jih je na čast došlim delegatom priredil kraljevi namestnik immister gosp. Ivan Hribar. G. kraljevi namestnik ima že od nekdanj navado, da rad prireja dobre večerje. Zlagal pa se je »Slovenski Narod«, ko v svojem poročilu trdi, da se je tega kongresa udeležilo tudi 20 delegatov invalidskih organizacij Jugoslavije.

Sedaj pa je zopet dolžnost nas socialistov, ali kakor nas nazivljajo »Naprejevec«, da podkrepimo naše trditve, katere smo podali v nedeljski številki.

Javnost se, kakor kaže, za vojne žrtve itak malo zanima, povedati pa moramo resnico voj. invalidom, vdovam in sirotam.

Že dalje časa se je trobilo v svet, da sklicujejo invalidske organizacije celega sveta v Ljubljano invalidski kongres. Izvrstna jugoslovanska politika je imela celo pri tem vprašanju svoje prste vmes. Malo diplomacije je bilo treba, da se ljudem ni povedalo, da sklicuje kongres jugoslovanska vlada, ne pa invalidske organizacije. Vlada je povabila samo zavezniške države, da naj v Ljubljano skličejo invalidski kongres. K temu kongresu bi imel pristop samo eden delegat jugoslovanskih invalidskih organizacij, kar je dalo povod, da je Središnji odbor invalidskih organizacij v Belgradu sklical za dan kongresa v celi državi protestne shode in demonstracije. Poleg tega je dal vladi tudi ultimatum, da se morajo invalidske zahteve takoj zakonitim putem rešiti. Ta ultimatum je spravil gospoda Žerjava v zadrego. Malo nerodno bo, si je mislil, če bi na dan kongresa protestirali naši invalidi, ker še do danes nismo zanie ničesar storili. Zato je najboljšo, če jim takoj vse obljubim, po kongresu se bo pa stvar že na kakšen način uredila, da ne bo potreba ničesar dati. Invalidi — državotvorci so seveda tem obljubam g. Žerjava verjeli in preklicali protestne shode. Vlada je našla takoj izhod iz te zadrege, pa se je pogodila z

udruženjem vojnih invalidov v Belgradu, da se bo od 8. t. m. dalje razpravljalo v Ljubljani z zastopniki vlade o načrtu invalidskega zakona.

Vlada se je hotela napram zunanjim delegatom pobahati, češ, pri nas se že dela na invalidskem zakonu, zato si je izmislila zgorajšnjo igro.

Obenem pa je hotela s tem prisiliti jugoslovanske invalide, da se udeležijo medzavezniškega kongresa. Hotela je s tem ubiti z enim udarcem dve muhi. Na ta način se je vršila konferenca, ki je izdelala načrt invalidskega zakona z zastopniki invalidov in zastopniki vlade. Predsedoval ji je minister g. Žerjav. Elaborat obsega 152 paragrafov. Načrt se bo redigiral z istimi zastopniki te dni v Zagrebu, 10. t. m. pa se je otvoril medzavezniški kongres, na katerem pa minister Žerjav ni sodeloval.

Konference za načrt invalidskega zakona so se udeležili invalidski zastopniki, in sicer iz Belgrada 7, iz Zagreba 2, iz Sarajeva 2, iz Novoga Sada 2 in iz Splita 2, skupaj 15 delegatov. Vsi ti delegati so dobili od središnjega odbora nalog, da se medzavezniškega kongresa ne smejo udeležiti. Kljub temu sklepu jugoslovanskih invalidov, pa so se delegati — predsednik udruženja Dimić Dragoljub (polkovnik — invalid), ter člani središnjega odbora Sapinovac Gjurjo, Modarac Petar in Lješević Dragoljub, iz sarajevske organizacije Štoter Lav, iz Splitske organizacije Gazarin in njegov tovariš ter iz Novoga Sada Adanović Aleksander — udeležili medzavezniškega kongresa. Nedisciplino teh le vlada izrabila in je že »Slovenski Narod« povedal, da so se inv. zastopniki udeležili kongresa. Vsi ti so odšli z zunanjimi delegati po rout-u na Bled, Kongresa in požrtije pa se niso udeležili zavedni invalidski zastopniki iz Zagreba in Slovenije ter eden iz Belgrada.

Tako se rešuje pri nas invalidsko vprašanje. Na dolgotrajnih konferencah se sklepa in sklepa potem pa ministrski svet vse skupaj zopet ovrže.

Najlepše pa je to, da se pri nas noben kongres ne more izvršiti brez »svečanosti«, to je čajank itd. Invalidi najbrže o tem niso ničesar vedeli. Ali bi ne bilo bolj socialno, če bi se denar, ki se je potrošil za rout, razdelil med najpotrebnejše invalide, vdove in sirote?

Toda še vedno se bo godilo tako, dokler invalidi ne bodo sami uvideli, kam jadra njih čolnič. Organizacijo naj postavijo na svobodno podlago, tako da v njej ne bodo odločevali razni birokrati — državotvorci — potem bo pa kmalu boljše. Brez boja ni zmage, pa tudi invalidi brez boja ne bodo dosgeli ničesar.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Žene, rešite se suženjstva!

(K današnji notici »Osrednjega zavoda za žensko domačo obrt«.)

Nismo prijatelji postranskih zaslužkov. Posebno ženskih ne, kajti vse vrste dela, ki ga vrše žene kot domačo obrt, pomenijo suženjstvo teh žen. Taka žena zanemarija svojo rodbino, se ne briga za svojo izobrazbo, kvari svoje zdravje. Kajti če dela doma, ne dela nikdar 8. pač pa najmanj 16 in tudi po 20 ur na dan, večinoma pri slabi razsvetljavi, v zaduhlem zraku, neverjetno sključena nad delom. Kakšni so otroci takih žen?

Povrhu pa kvari taka žena tudi svojo ga moža. Ker zasluži tudi žena, se mož ne briga dovolj, da bi sam zaslužil, kolikor je treba za pošteno preskrbo vse družine. Postane zadovoljen tudi z najmanjšim zaslužkom, zgubi korajžo pred svojim delodajalcem, se ne briga več za svojo organizacijo, ali pa postane še celo prevelik gospod na račun zaslužkov svoje žene — mnogokrat se je že zgodilo, da je mož pijančeval za trdo zaslužene novce svoje žene, ki je postala tako sužnja v pravem pomenu besede...

Sužnje pa ne morejo roditi svobodnih ljudi. Četudi bi jih rodile, bi jih ne mogle vzgojiti. Suženjsko bi ostalo naše ljudstvo. Susterišči in Žerjavi bi vladali nad njim še nadalje. Ne bo svobode, dokler se žena ne osvobodi, dokler tudi žena ne začne misliti, dokler si z možmi vred ne postavi gesla: »Naša moč je v zavednosti«.

Zato nismo prijatelji postranskih zaslužkov, posebno ženskih ne. Vendar izjavljamo, da je v sedanjih bedi bolj pametno delati doma, nego prodajati se na cesti. Treba je 8 ur delati, 8 ur počivati, 8 ur pa dati izobrazbi in razvedrilu. Če pa v 8 urah ne moreš zaslužiti toliko, da bi se preživela, potem si ne smeš utrgati kar vseh 8 ur namenjenih izobrazbi in razvedrilu! Ne smeš delati 16 ur, ne smeš reči, da nimaš časa za čitanje itd. Vsaj par ur na dan moraš dati za svojo izobrazbo in za spoznavanje položaja, drugače boš sama kriva če se bo ta položaj še bolj poslabšal. Delaj, če že mora tako biti, po 12 ur na dan, 8 ur počivaj, 2 uri se razvedruj, pa ti še vedno ostaneta dve uri za izobrazbo! Na izobrazbo pa nikdar ne pozabi, kakor ne pozabiš počesati se. Oboje mora biti! Kdor se ne češe, ga grizejo uši, kdor se ne izobrazuje, ga tepe neumnost.

Osrednja knjižnica »Svobode« v Ljubljani, Židovska ul. 1, I. nadstropje, je od 15. t. m. odprta vsako sredo in soboto od 5. do pol 8. zvečer in vsako nedeljo od 10. do 12. dopoldne. Sedaj je urejen tudi že nemški oddelek in se nemške knjige že izposojajo. Posebno opozarjamo vse delavstvo na zelo bogat znanstven in podučilen oddelek.

Politične vesti.

+ »Slovenec« z dne 11. t. m. navaja v posebnem članku odkritja francoskega zgodovinarja Recoulixa, iz katerih je razvidna tudi ruska zunanja politika. »Slovenec« zaključuje na sledeči način: »Za nas je važno to, da je Rusija stala vseskozi na jugoslovanskim interesom odgovarjajočem stališču in da je le vsled skrajnega pritiska razmer podpisala londonsko pogodbo. To je nauk za nas, da v Rusijo zapremo in da se tudi proti sedanji boljševiški Rusiji ne damo zapeljati v kakšno neloyalnost, ker bo Rusija vedno ščitila naše interese.« »Slovenčev« izvajanje priobčujemo, da spoznajo naši bralci, koliko socializma so pobrali gospodje okrog »Slovenca« iz socialistične literature, da ž njim mamijo nerazsodne ljudi. Če bi bili dosledni, bi seveda ne bili krščanski socialisti in bi tudi ne pisali v svojem listu, da je — carska Rusija stala vseskozi na jugoslovanskim interesom odgovarjajočem stališču. Pač pa bi pisali, da je stala carska Rusija edinole na kapitalističnem stališču in da se je le v njegovem okvirju zanimala za Jugoslavijo.

+ Zagrebškemu kongresu »javnih radnika« oz. duševnih delavcev, je prisostvovalo veliko število pristašev vseh mogočih političnih strank. Zanimivo je, da so gospodje, ki so bili sami na vladi oz. so še, govorili proti obstoječemu »režimu«, obenem pa govorili o sestavi nove politične grupacije, ki bi jo naj tvorili sami »pošteni ljudje«. »Jutro« z dne 12. t. m. govori v svojem uvodniku, da je ponavljal kongres vse tisto, kar je že sklenil lanski kongres demokratske stranke v Beogradu. Vsak slepec lahko spozna, da zapuščajo gospodje demokratsko barko, ki se potaplja in da snujejo nove politične stranke, kar jih pa ne bo obvarovalo pogina Dejstvo je, da zmaguje socializem, ki bo po izvojevanih bojih temeljito pomedel z gospodi, ki se imenujejo »duševne delavce«.

+ Belgrajska vlada je izročila bolgarski vladi spomenico v imenu Jugoslavije, Rumunije in Grške, v kateri odgovarja na bolgarsko spomenico z dne 16. avgusta. V Beogradu so trdno odločeni poseči prihodnjic po orožju.

+ Belgrajska vlada je sklenila, da bodo zadoščali učitelji svoji vojaški dolžnosti v — počitnicah. Za ta svoj ukrep zahteva od učiteljev »narodno zavednost«, ki jo morajo vcepljati mladini.

+ V Beogradu govore v parlamentarnih krogih o potrebi parlamentarne kontrole za zunanjo politiko. Zanimivo je, da se ogrevajo zanjo tudi vladni poslanci. Iz tega je razvidno, kam jadramo. Namreč v prepad, in prav je tako!

+ Ministrski svet je razpravljal o smrtnih obsodbah in je sklenil več nesrečnežev pomilostiti. Na vešalah bo tedaj viselo manj obešencev. Ali ni dobro, da imamo v Beogradu ministrski svet?

+ Na Reki bodo zaključili danes tridnevno D' Annunzijevo obletnico pohoda na Reko. Vse hiše so morale razobesiti zastave in orgije so trajale na ulicah dan in noč.

+ V Avstriji še vedno ni končana grafična stavka, ki jo bodo najbrž proglasili za boj vsega delavstva. Stavki pripisujejo tudi političen pomen. Kakor je namreč znano, vlada proti kabinetu dr. Seipla veliko nezaupanje.

+ Na Grškem je sestavil Triambazilakos novo vlado, ki bi naj rešila državo iz kritičnega položaja, ki je nastal vsled porazov v Mali Aziji.

Dnevne vesti.

Demokratska reklama! Demokrati so se zopet oglasili v svojem glasilu »Jutro« števil. 213. in oznanjajo svetu dobesedno sledečo aenzacionalno vest: »Danes prihajajo delegati na mednarodni invalidski kongres — in obenem je odpovedan protestni shod domačih invalidov, ker se je v detailnem spornem vprašanju dosegel sporazum.« Obrega se tudi ob vojno, ki je ustvarila nove probleme in ledino, katero orjejo državotvorci z ozirom na invalidsko vprašanje. Nadalje piše: »Krivičen je kdor bi trdil, da naša država za invalide ni marsikaj storila. Izdala je zanje v gotovini okoli 5 milijard kron v raznih oblikah. V službo je spravila preko 3000 invalidov, vrhutega se nad 3000 maloprodajalnic duhana nahača v rokah invalidov in drugih vojnih žrtev. Tisočim je dodeljena zemlja iz agrarne reforme.« Gospodje, vaše reklame imamo dovolj! Vaš namen je, metati pošteni javnosti pesek v oči! Res, priznati mora vsak pošteni, da je naša država storila za vojne žrtve dovolj, ker država je ljudstvo in ljudstvo je plačevalo in plačuje invalidski davek točno in v veliki meri, dočim čakamo vojne žrtve na izplačanje pokojnin, boljše rečeno miloščin, po več mesecev! Kam je šlo onih 5 milijard kron — ako so bila res v gotovini nakazana — so šla li v namen in pomoč vojnim žrtvam — ali mogoče za kake parade?! Kar se tiče podeljenih služb je treba pripomniti, da jih je veliko manj, ker je nam še v spominu, da je prosil invalid brez ene roke za pismonošo, mesto službe so ga pa obvestili, da je fizično nesposoben; toraj invalid brez ene roke je za pismonoša nesposoben, in to ni prvi edini slučaj — in še one, ki so jim podeljene službe, odstavljajo potom reducirania. Isto je s podeljevanjem tobačnih prodaj — podeljujejo invalidom, vdovam in sirotam samo take male prodaje, da znaša celokupni donos mesečno par sto kron, s katerimi ne morejo ne živeti ne umreti. In če kdo prosi za boljšo trafiko, kateri mesečni donos znaša 1600 do 2000 kron, s katero bi se vsaj za silo preživel, takrat ga obvestijo, da vaši prošnji ne moremo ugoditi, ker je sedanji lastnik odvisen od dohodkov tobačne prodaje — in dotični je veletrgovec —! Ni pa to tudi edini slučaj takih slučajev in dekretov imamo že cel album. So tudi invalidi, ki so dovršili kmetijsko šolo z dobrim uspehom in kljub temu ne dobe posla ne na zasebnih in ne na državnih posestvih. Isto je z invalidi, ki so dovršili gospodarski tečaj! Resnici na ljubo moramo reči, vojne žrtve imajo povsod prednost in privilegije — zatorej hodi danes cela karavana teh izmučenih in raztrganih nesrečnežev od hiše do hiše upadlih in bledih obrazov! Invalidno vprašanje je trda ledina — trša ko skala, zatorej je nujno treba, da jo invalidi sami preorjemo, kar se bode po zaslugi demokratov tudi kmalu zgodilo — kajti nujno potrebna nam je politična orientacija. — Invalidi,

»Prosveta« poroča: »Po reki Hudson (Amerika) je zadnji teden teklo žganje. Zvezni maršal Hecht, razbijalec sodov z žganjem, je zllil v reko žganice v vrednosti 250.000 dol. Ko so vili v strugo celo zalogo konfisciranega žganja, je bilo prepovedano vsako plavanje po reki in stražnik se nastavil ob vodi, da bi se kdo ne pregrešil ter šel plavat v »mesečino«. Stanovalci pri reki so se čudili, kaj je ribam, ko so veselo poskakovale iz vode in se obračale na hrbe. Ribičem v čolnu je bilo lahko delo, kajti loviti jih ni bilo treba na trnke; pijane ribe so same skakale iz vode.« Pri nas pa vlivajo kapitalisti žganje proti mastnemu dobičku — ne v reke — temveč v grlo bednih proletarcev in je potem »ribičem« buržoazije lahko loviti delavstvo tudi brez trnkov! Delavec! premisli!

Jugoslovanski Zvezji za tujski promet v Sloveniji. Prejeli smo dopis o Bledu, ki bi ga radi priobčili, ki pa smo ga morali vreči v koš, ker je bil natipkan na stroju popolnoma nečitljiv. Povečevalnih stekel pa seveda uredništvo zaradi pomanjkanja časa, če ne že iz drugih vzrokov, ne more rabiti. — Uredništvo.

Dne 30. septembra 1922 ob 13. se bo prodalo potom javne dražbe troje barak invalidskega doma v Dolenjskih Toplicah, in sicer: dva stanovanjska objekta, 32.50 m dolga in 11.20 m široka, in gospodarski objekt, 25.30 m dolg in 6.40 m širok. Barake so zgrajene na zidani podstavi na tujem svetu. Stene so iz lesenega predalčja, le-to pa izzidano z opeko. Za strešni krov je uporabljen eternit. V vse tri objekte sta napeljana vodovod in električna razsvetljava. Stavbno stanje vseh treh objektov je dobro. Stavbna izvršitev je solidna. Izklicna cena je 50.000 dinarjev. Udeleženci morajo pred začetkom dražbe položiti varščino 5000 dinarjev. Potrebna pojasnila dobe zainteresirani po 11. gori omenjenega dne pri dražbeni komisiji na licu mesta (v barakah). Oddelek za socialno politiko pokrajinske uprave v Ljubljani, invalidski odsek.

Ljubljana.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo, opozarja da se bo vršila prihodnja javna odborova seja v sredo dne 13. septembra t. l. ob 20. v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom informacije dnevno od 18. do 20. Sv. Petra cesta števil. 12 pritično, desno.

Na državnem Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani, Turjaški trg, št. 6/II. se prične redni pouk v petek, 15. septembra. Vpisovanje se bo vršilo od 12. do 14. septembra. Predložiti je krstni list in zadnje šolsko izpisek. Učenke so redne učenke in hospitantke, to so žene in dekleta, ki imajo manj časa za pouk na razpolago. Učile se bodo sledeče tehnike: na kljekljanje in šivane čipke, ušivanje platna v čipkljekljanje in šivane čipke, toledo, filet, biserna ke, belo in pisano vezenje, toledo, filet, biserna dela in lasne mrežice. Pouk je brezplačen, učenke in šolnice ni. Vnanjim učenkam se preskrbi znižana voznina na železnicah. Kadar se učenke izučne, dobijo delo na dom.

Iz mestnega šolskega sveta. V redni seji mestnega šolskega sveta z dne 28. avgusta 1922 nam je došlo nastopno obvestilo. Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnikar oglašuje bistvene kurencije in pove kako so bile rešene, kar se vzame na znanje. Spominja se v toplih besedah umrle učiteljice Eme Žerjavove. V znak sožalja se člani dvignejo raz sedeža, kar se zabeleži v zapisniku. Sklene se tudi izraziti svojem po pokojni pismeno sožalje mestnega šolskega sveta. Zapisnikar zadnje redne seje z dne 16. junija 1922 odobri se brez ugovora. Poročili o personalijah in o že dovoljenih dopustih izza zadnje upravne dobe, se odobri. O novih prošnjah za dovoljenje daljših dopustov se predlože navesti višjemu šolskemu svetu. Za razpisana učna mesta stalnega strokovnega učiteljstva na I. in II. deklški in pa na I. in II. deški meščanski šoli v Ljubljani — vsega skupaj 14 učnih mest — se stavijo predlogi višjemu svetu. Za dve mestni seji se ni prijavil noben prosilec. Razpravlja in sklepa se o imenovanju začasnega učiteljstva na javnih osnovnih šolah pro 1922/23. Na znanje se vzame poročila o nadzorovanju mestne petrazrednice na Barju, II. mestne deklške meščanske šole in pa zasebne deške osnovne šole v »Marijišču« — vse tri za šolsko leto 1921/22, in se predlože višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Učiteljskemu zboru šole v »Marijišču« izreče se za odlične učne in vzgojne uspehe pohvala in priznanje mestnega šolskega sveta. Razpravlja se o okrajni učiteljski konferenci učiteljstva ljubljanskih osnovnih in meščanskih šol za šolsko leto 1921/22. Poročilo se vzame na znanje in predloži z vsemi nasveti poročevalčevimi višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Glede postopoma stanujočimi otroci, ki pohajajo tukašnje javne šole, se uveljavi poseben normal, ki ga je proglasiti vsem prizadetim šolskim vodstvom v točno ravnanje. Zadetim šolskim vodstvom v ocenjevalni komisiji za učiteljsko se izvoli stalni strokovni učitelj Alojz Novak, kot njegova namestnica pa stalna učiteljica Marija Sodnikova. Ko nadzornik pojasni na posebno vprašanje še neko interno zadevo, zaključijo predsednik sejo.

iz stranke.

Ljubljanski spor je dvignil v Sloveniji mnogo prahu in vsak je imel o tem sporu svoje naziranje. Oni, ki se niso za ta spor dovolj zanimali, so zmajevali z glavami, češ, vse se bo razbilo. Oni pa, ki ljubijo slogaštvo, ki nočejo boja, četudi kdo še tako napačno dela, so obsojali ta spor iz bojazni, da bi stranka izgubila člane. Biv-

Ša ljubljanska politična organizacija JSDS pokrajinskemu tainištvu SSJ ni hotela nikdar obračunati. Ker ni obračunala, je seveda izgubila vse pravice do stranke, pa tudi na zunaj taka organizacija ne more obstojati, ker njeni člani v resnici niso niti strankini člani. Mnogo je bilo socialistov, ki so hoteli biti organizirani in ki so hoteli, da je v organizaciji red. Ker tega v bivši kraj. pol. org. JSDS, že z ozirom na neobračunavanje ni bilo, se je v Ljubljani ustanovila nova ljubljanska politična organizacija. Prejšnja organizacija pa je za stranko prenehala delovati in se je vsled tega ker ni hotela obračunavati, sama izključila iz stranke. Da bi se spor končno veljavno rešil, so pokrajinski odbor in zastopniki glavnega odbora SSJ sklenili na celjski konferenci dne 28. junija t. l., da se daje bivši krajevni ljubljanski politični organizaciji možnost, vstopiti zopet v stranko, če tekom enega meseca obračuna s krajevno politično organizacijo SSJ v Ljubljani in pristopi kot sekcija k tej organizaciji. Rok je potekel, bivša krajevna politična organizacija JSDS pa ni obračunala in sklepa celjske konference ni izvršila. Ker smatramo, da je prva naloga vsake organizacije, da izvršuje sklepe, izjavljamo z ozirom na celjski sklep, da v Ljubljani obstoja samo ena krajevna politična organizacija SSJ, ki tudi obračunava stranki svoje prispevke. Druge priznane politične organizacije Socialistične stranke Jugoslavije v Ljubljani ni. Vsi, ki hočejo biti člani krajevne politične organizacije SSJ v Ljubljani in ki hočejo biti člani stranke, naj torej prestopijo v organizacijo. — V Ljubljani, 9. septembra 1922.

—Odbor krajevne politične organizacije SSJ v Ljubljani.

Skupna seja ljubljanske in šišenske politične organizacije se bo vršila v sredo 13. septembra t. l. ob pol 8. zvečer v Zadržnem domu v Šiški. — Vsi odborniki ljubljanske in šišenske politične organizacije naj se seje zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Občni zbor krajevne politične organizacije SSJ v Ljubljani se bo vršil v četrtek 28. t. m. ob 7. zvečer v posvetovalnici mestnega magistrata. Dnevni red: 1. Poročilo funkcionarjev, 2. Volitev novega odbora, 3. Naš položaj, 4. Raznorednosti. Vstop dovoljen samo z izkaznico. Sodrugi, udeležite se občnega zbora polnoštevilno. — Odbor.

Krajevna politična organizacija SSJ v Spodnji Šiški vabi na shod, ki se bo vršil v četrtek, dne 14. t. m. ob 20. v gostilni g. Šterna v Spodnji Šiški. Sodrugi, vsi na shod! — Odbor.

Iz strok. gibanja.

Radi obrambe kolektivne pogodbe so stopili delavci tvornice stekla v Paračinu 11. t. m. v stavko. Solidarnost je popolna stavkokazov ni. Nihče naj ne potuje tja!

Dopisi.

Vič-Glince. Prva javna seja novega občinskega odbora. Takoj po otvoritvi so prešli na dnevni red, in sicer so izvolili župana. Pri prvem glasovanju je dobil g. Gale 11 glasov, g. Novak pa 5, druge glasovnice so bile prazne. Pri drugem glasovanju je dobil g. Gale 12, g. Novak pa 5 glasov. Pri tretjem glasovanju pa je bil izvoljen g. Gale s 13 glasovi. Socialistični klub je oddal prazne glasovnice. Novoizvoljeni župan se je zahvalil za izvolitev in povdarial, da hoče v občini voditi samo gospodarsko politiko in da ne bo nobene stranke protežiral. Nato so volili v razne odseke. Na predlog klerikalcev, naj se v odsek za pregledovanje računov izvolita

dva njihova pristaša in eden narodniak, je posegel v debato sodrug Peterca, češ, da to ne sme biti, ker so v občinskem odboru zastopane tri stranke in v tako važen odsek bi morale biti vse izvoljene. Seveda to gospodu županu ni bilo všeč. Odgovoril je: »Kaj boste vi govorili, vi novopečeni občinski odbornik.« G. župan, taki izrazi ne spadajo v sejno dvorano, kjer gre za dobrobit vseh občanov. Take izraze si kratkoma prepovedujemo že radi tega, ker ste vi dvakrat novopečen, kot odbornik in kot župan. To je torej vaš gospodarska politika! Prej ste se trkali na prsa, češ, da ste socialist, pri seji pa ste pri vsakem predlogu pogledali gospoda župnika, kaj da bo dejal. V stavbeni odsek so bili izvoljeni trije klerikalci, popolni analfabeti v tej stroki. Gospodje, četudi bomo samo v opoziciji, bomo nadzorovali vsak vaš korak. Bodočnost bo pokazala, kaj znate in koliko vam je na srcu blagostanje delavca in malega kmeta. Bojimo se, da boste ukrenili prav malo koristnega, kvečjemu kako orlovsko veselico. Sodruga komuniste pa obžalujemo, da so volili klerikalce. Mislili so pač, da bodo s tem škodovali socialistični stranki, torej delavcu, pa so škodovali sami sebi.

Ben.

Iz Javornika. (Odgovor g. Gmajnarju v »Naprejevi« št. 196.) Prejeli smo sledeči dopis: Kar se tiče vsebine tega članka, ni potreba daljšega komentarja. Tukajšno delavstvo si bo lahko samo napravilo sodbo, ker omenjenega gospoda dovolj dobro pozna. Za svojo osebo bi prosil s. urednika, da mi dovoli nekaj vprašanj, ker si od g. Gmajnarja priporočano »ljubezen do bližnjega« ne znam tolmačiti! Če ravno imam čast in priliko, da tozadevne misli črпам na »Ljudskem vseučilišču« na Savi in poleg tega še temeljne nauke vsak torek v naši društveni sobi, si vkljub temu nisem na jasnem, kako si g. Gmajnar predstavlja svojo »ljubezen do bližnjega«! Ker vem precizno, da omenjeni g. ne poseča teh velevažnih predavanj — gotovo se čuti že dovolj izobraženega — zato sva si gotovo nasprotnih naziranj! Po svoje si tolmačim stvar tako, da bi moral vabiti naše članstvo v njegovo (v R. Žumrovo) gostilno. To pa se mi gotovo ne bo posrečilo, kajti če bi jim jaz samo omenil v gostilno, bi že napravili kisle obraze — potem naj pa še pijo vašo kislico — potem smo od zunaj in znotraj skisani! Sploh pa se med našim članstvom poraja misel, da si ustanovimo »Abstinencijski krožek«. Ali pa si mogoče predstavljate »ljubezen do bližnjega« na ta način, da bi naše izmučeno delavstvo poleg svojih 8 ur garanja, šlo iz ljubezni do kapitalistov delat nadaljnjih 8 ur?! Zato imamo zakon — sicer bi nas silil na vse pretege — in pa našo zavednost, da tega ne bomo storili, kajti zaveden delavec, vporablja svoj dan za 8 ur dela, 8 ur izobrazbe, in 8 ur počitka! Če ste vi g. Gmajnar toliko nespametni, da garate 16 ur v škodo svojih nezaposlenih trpinov, tedaj pomnite, da vam bo to prejkolesaj žal! Kajti pomisliti je treba, da ima »citrona« samo toliko časa svojo vrednost, dokler jo ne izžmejo, ko je izžeta jo pa vržejo na cesto! (Primer pensionistinj pri K. J. D.) Tako g. Gmajnar; to je moje mnenje! Gotovo imava vsak svoje nazore o »ljubezni do bližnjega«! Priporočal pa bi vam in vsem sodrugom, da posečate ljudsko vseučilišče in razna druga predavanja — potem si boste napravili drugo sodbo o naših zaupnikih! Kdor dela, lahko greši, kdor pa ne dela, ne more. Če ste vi obrnili hrbet našemu organizatoričnemu delu, tedaj vedite, da nas to ne straši!

Vi ste odpadli kakor »gnilo jabolko«, mi bomo pa porovali ljulko iz pšenice! To pa vsled tega, ker hočemo imeti našo organizacijo čisto na razrednem stališču. A. Žagar, gl. zaup. na Javorniku.

Guštanj. Tukaj se že vsem ljudem gabi postopanje novo pečnega mojstra g. Magriča. Ta bi najraje vzel bič v roke in mlatil sebi podrejene delavce. Seveda, avtoriteto hoče pokazati! Rekel je, da bo on narekoval »tagšihntlerjem« mezdo in da hoče videti, ali bodo radi hodili k njemu delat ali ne. Zares smešno je, kaj si ta človek domišlja! Pred enim letom je bil zaupnik in navadni delavec. Ker ga je sedaj podjetje prekuhalo v mojstra, misli, da bo njegova močna oseba podrla organizacijo v Guštanju. Mi mu povemu to: četudi si je z udrihanjem čez organizacijo pridobil lepo nagrado, si z nečuvnim postopanjem z delavstvom ne bo prihranil dosti grošev! — Za enkrat samo pozdrav, prihodnjič pa več.

Vrednost denarja. 1 dolar velja 76 Din, 1 lira 3.38 Din, 100 avstrijskih kron pa 10 par. V Curihu velja 100 naših kron 1.65 švicarskih frankov.

Pismo s Češkega.

Drugo jutro na vse zgodaj sem se oglasil pri »Velkonakupni spoletnosti konsumnih društev v Pragi«, kamor me je bil s. Jirasek telefonično naznanil drugemu ravnatelju s. Francu Veselemu. Neznatna hišica v Karlinu nosi skromen napis, kakor sem ga zgoraj navedel. Ko pa stopite v hišo, tedaj se na mahi prepričate, da je tu družba, ki pozna nekaj, kar imenujemo s tujo besedo »organizacija«. Tu se vidi na prvi mah ogromnost aparata, ki je potreben za družbo, ki se pusti imenovati »velkonakupovalna«. Sodr. Veselega sem z največjo lahkoto našel, kraljuje sam v svoji sijajno opremljeni pisarni, kjer me je ljubeznjivo sprejel in povabil sest. Takoj mi je podal zadnje letno poročilo, narkar sva začela govoriti o splošnih gospodarskih ciljih njegove družbe, ki sme nakupovati le za pri njej včlanjene konsume in le njim prodajati. Družba je zvišala svoj deležni kapital od 5 na 15 milijonov Kč. Čistega dobička je imela lansko leto čez 2¼ milijona, prometa pa 980 milijonov čeških kron. Družba ima lastne produktivne oddelke, tako: 1. Pražarno kave zrnate in ječmenke, ki je tržila za 22 milijonov kron; 2. tovarno cikorijske 1½ milijona; 3. mlini za dišave pol milijona; 4. tovarna metel in krtač ¼ milijona; 5. tovarna skoro 15 milijonov kron. Družba je član mednarodne društvene zveze v Londonu, kjer jo zastopa vrhni ravnatelj E. Lustig ter dobavlja potom te zveze n. pr. čaj naravnost s plantaž angleških produktivnih zadrug. Vseh uslužbencev je bilo lansko leto 599, med njimi 150 žen. V pisarnah je 223 ljudi, ki opravljajo ogromno delo večinoma s pomočjo računskih, pisalnih in kombinovanih računsko-pisalnih strojev. Družba ima tri ravnatelje. Eden se bavi izključno z nakupom, drugi s kalkulacijo prodaje, tretji pa s finančnimi posli. Svoja skladišča ima v Pragi, v Moravski Ostravi, v Brnu, v Plznu, v Žilini in transitno skladišče v Děčínu. Zanimivo pri tem je sledeče dejstvo. Podružnica v Brnu je v letu 1921. oddala konsumnim društvom na Moravi samo mlinskih izdelkov 27.328.654 kg, riža 236.389 kg, soli 158.175 kg, ameriške masti 139.128 kg, petroleja 155.661 kg, premoga 4.836.100 kg, pri tem ogromnem prometu pa je delalo 17 oseb v pisarni, 6 delavcev v skladišču in 1 sluga. Če primerjamo ta promet z našim v cen-

trali konsumnega društva, tedaj moramo reči, da delajo Čehi intenzivno, mi pa le bolj za oči in za čas. Kladenski mlini in pekarna izkazujejo 140.316 polnih vreč prometa za celo leto, v vagi 4.121.545 kg, v ceni 14.946.827 Kč. Pri teh je mala opreka za lastno potrebo, dalje lastna kmetija in lastno prevoznitvo z avtomobilom in konji. Prevoz z vozom na 1 km in za 1 cent stane 1.35 Kč, z avtomobilom 1.73 Kč. Če to preračunamo na železnično tarifo, vidimo, da je železnica za male pošiljatve dražja, za velike seveda cenejša. Za polletni promet, kakor sem ga zgoraj navedel, je delalo v celoti 68 uslužbencev. Tovarna kavni izdelkov se krasno razvija. Za leto 1922. je sprejela državno dobavo za 10.000.000 porcij kave, ki jo je že polovico dodala in ki jo vojaška uprava ne more — prevažati, kako je dobra in — cena. V lastni pražarni kave se je izpražilo nič manj ko 60 vagonov zrnate in 83 vagonov ječmenove kave. Raznih dišav je prišlo 21 tisoč kg, zmelalo pa se je 8741 kg. Tekstilni oddelek je izdal 5520 računov ter odpravil 10.000 naročil, bodisi z železnico ali s pošto. Cene gredo v težke, težke milijone. Tovarna perila je izplačala delavcem plače 252.701 Kč. Družba ima lastno tiskarno, kjer tiska vse tiskovine, vrečice za kavo, za čaj, letna poročila, papir za zavijanje cikoriije z lastno varstveno znamko in sploh vseh stvari, ki jih družba potrebuje. Prezanimiva je razpredelnica o mesečnem prometu v letu 1921. Človek bi mislil, da bo pri padanju cen vedno manjši promet. Toda temu ni tako. Na eni strani dobiva družba vedno novih članov, na drugi strani pa ljudje več kupujejo, kar priča, da niso še na tisti stopnji moči, kakor so bili pred vojno, da so še vse doslej živeli prav skromno na račun svojega izmozganega telesa. 426 včlanjenih zadrug je v enem letu prejelo deležnega dobička vsoto 6.380.500 Kč, in sicer na ta način, da jim je družba 1/2% vsega ž njimi napravljene-ga prometa vpisala k dobremu. Družba je bila ustanovljena leta 1910. Začela je trgovati z žveplenkami za delavske konsume in je imela 6 uslužbencev in malo prometa. Potem pa je število uslužbencev raslo vsako leto, in sicer takole: 6, 14, 20, 29, 32, 34, 36, 47, 104, 208, 492, 599, vrednost društvom dodanega blaga pa v mil. Kč 2.1, 3.1, 3.2, 4.2, 5.3, 9.5, 37.2, 294.4, 875.1, 980.3. Te številke nam najbolj jasno

kažejo, kako treba da delavci pojmujejo svojo gospodarsko moč, da se končno oklenejo z vso dušo gospodarskih organizacij in žanjejo iz njih dobrobit.

Približno tako mi je ravnatelj so-dr. Vesely razložil dosednji razvoj Velkonakupovalne. Nato pa je obrnil pogled na bodočnost ter razgrnil pred menoj plan, ki me je zadivil. Z nakupom kladenskega mlina je storien prvi korak za uresničitev plana vrhnega ravnatelja so-dr. Lustiga, ki stremi za tem, da zimonopolizira vso mlevsko produkcijo, da krije vse potrebe delavnega ljudstva z mlevskimi potrebščinami, da preskrbi vsem delavskim pekarnam dobro moko ter tako postane činitelj, ki bo sčasoma kar narekoval cene moki in kruhu v češki republiki. Kladenski mlin iz tega vzroka ni niti eno uro v 10 mesecih počival, ampak je mlet dan in noč ter zmel v tem času 1500 vagonov žita. Sedaj ga je pa treba očistiti, kar traja 14 dni do 3 tedne. Medtem pa je že začel mleti parni mlin v Mor. Ostravi, ki zmelje dnevno 8 vagonov. Tako se polagoma bližamo popolni gospodarski osamosvojitvi in izločamo postopoma vse vmesne dobičkarje.

Ko sva tako obšla vse panoge in se izčrpala, je pripomnil sodrug Vesely: Če vas veseli, čaka danes ob 1/4, naš osebni avtomobil, ki nau popelje v našo tovarno na Libru, jutri pa ob pol 10, na Kladno. Radevolje sem sprejel obe povabili. Popoldne, odnosno drugi dan pa sem videl vse to, kar mi je so-dr. Vesely predočil v številkah, v resnici: občudoval sem tovarno cikoriije, kavinih izdelkov, krem; radoval se nad klepetanjem jezičnega mlina, okušal sadove parne pekarnice ter si predstavljaj gotove, sedaj v zidavi se nahajajoče nove peči, ki bodo dnevno spekle 10.000 okusnih hlebcev rženega kruha za kladenske rudarje, za praške kovinarje, da jim utrdi še bolj razredno zavest in gospodarski pomen posameznika, če se združi z zdravo, pametno gospodarsko organizacijo. In ko je drvel avto med ludo ploho nazaj proti Pragi, sem se z vročimi besedami zahvaljeval prijaznemu sodrugu Veselemu za njegovo naklonjenost in potrpežljivost, obečajoč mu posnemo od strani našega združenstva, ki še vedno preživlja otroške bolezni ter pogreša za seboj kake »Velkonakupne«. Na tem mestu naj izrečem še enkrat so-dr. Veselemu v imenu dobre delavske stvari iskreno

delavsko zahvalo. Ob 1/3. istega dne me je postavil avto pred »Ljudski dom« v Hybernski ulici, stisnil sem še enkrat roko delavnemu sodrugu, stopil v restavracijo ter naročil obed, ki mi je teknil izredno dobro, saj sem v avtomobilu, vozečem nad 70 km na uro, presedel skoro 2 1/2 uri.

(Dalje prih.)

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

! Kar je res, je res !
Testenine
„Pekatete“

so tako okusne in tečne, da so splošno hvaljene. Zahtevajte jih pri trgovcih!

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJSE PLAKATE IN VABILA
.. ZA SHODE IN VESELICE ..

LETNE ZAKLUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROSUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Telovadne potrebščine

za člane, članice in naraščaj, kakor tudi sukno za krol
priporoča trvdka

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Zdravnica

dr. Ana Zalokar

zopet redno ordinira od pol 10. do pol 12.

Sodna ulica 1.

Pletene jopice,

rokavice, nogavice,

po najnižjih cenah pri

A. ŠINKOVIC nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.

Weissbacher, lesnoindustrijska družba

Z O. Z.

Dunajska cesta 66.

Ljubljana.

Telefon 114.

- I. obrat: Parna žaga.** Tesarstvo, zpeljava in naprava strešnih stolov za visoke stavbe in zvonike, stropov, slepih in ladijskih tal, verand, paviljonov, vrtnih ograj, kegljišč, ledenic, mostov, pilotaže.
- II. obrat: Strojno mizarstvo.** Stavbeno mizarstvo: okna, vrata, portali, stopnjice, steklene stene.
- III. obrat: Tovarna lesenih zalužij in rolo za okna** po lastnem preizkušenem sistemu.